

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 23. februar 2016
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Malene Dalgaard
Sagsnr.: 2016-0037-0147
Dok.: 1875717

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 9 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed og for falsk anklage) (L 98), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 12. februar 2016. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Søren Pind

/

Lasse Boje

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 9 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed og for falsk anklage) (L 98):

”Vil ministeren redegøre for normalstrafniveauet for hhv. grov vold, manddrab, uagtsom manddrab, brandstiftelse og pædofili?”

Svar:

1. Efter straffelovens § 216, stk. 2, straffes for voldtægt den, der har samleje med et barn under 12 år, med fængsel indtil 12 år.

Efter straffelovens § 222, stk. 1, straffes den, som har samleje med et barn under 15 år, med fængsel indtil 8 år. Det skal ved fastsættelse af straffen indgå som en skærpene omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed. Efter bestemmelsens stk. 2 kan straffen stige til fængsel indtil 12 år, hvis gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.5 og 2.2.1.2 i de almindelige bemærkninger til nærværende lovforslag, der bl.a. indeholder en beskrivelse af strafniveauet i sager om samleje med et barn under henholdsvis 12 år og 15 år.

2. Efter straffelovens § 245 straffes den, som udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, med fængsel indtil 6 år.

Strafniveauet spænder særdeles bredt i sager om grov vold, da straffelovens § 245 omfatter meget forskelligartede sager af varierende grovhed, og idet strafudmålingen sker på baggrund af en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder. Ved denne vurdering lægges der betydelig vægt på voldens karakter og grovhed samt skaderne på den forurettede, ligesom der også lægges vægt på baggrunden for volden og oplysningerne om gerningsmanden, herunder hans eller hendes eventuelle tidligere straffe for personfarlig kriminalitet.

Justitsministeriet har iværksat et arbejde, der nærmere skal belyse strafniveauet i grove voldssager for at finde ud af, hvor der kan være behov for straffeskærper.

3. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet om strafniveauet for henholdsvis manddrab, uagtsomt manddrab og brandstiftelse indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Det følger af straffelovens § 237, at straffen for manddrab er fængsel fra 5 år indtil på livstid.

Højesteret har i flere afgørelser fastslået, at udgangspunktet i sager om drab er en straf på fængsel i 12 år. Der kan f.eks. henvises til Højesterets domme gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2010, side 119, og Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 898.

Straffastsættelsen i sager om overtrædelse af straffelovens § 237 beror ligesom i andre straffesager på en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, jf. de almindelige regler i straffelovens kapitel 10 om straffens fastsættelse, herunder om skærpene og formildende omstændigheder. Afhængig af skærpene eller formildende omstændigheder i den enkelte sag vil der således kunne blive tale om en straf, som er højere eller lavere end udgangspunktet om fængsel i 12 år.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt en højere straf, kan nævnes Vestre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2011, s. 452, hvor tiltalte blev idømt 16 års fængsel for andet seksuelt forhold end samleje udført ved vold af særlig farlig karakter begået over for en ung pige, som tiltalte derefter kvalte. Ved strafudmålingen blev der blandt andet lagt vægt på grovheden af den seksuelle forbrydelse og på, at den forurettede på grund af beruselse havde befundet sig i en hjælpeløs tilstand.

Som et andet eksempel kan nævnes Vestre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2010, s. 366, hvor 3 tiltalte blev idømt 14 års fængsel for at have dræbt den ene tiltaltes ægtefælle. De 3 tiltalte trængte ind i en lejlighed, hvor den forurettede opholdt sig, hvorefter de i forening påførte hende så mange læsioner med blandt andet knive og glasskår, at forurettede døde af forblødning. Ved strafudmålingen blev der lagt vægt på, at drabet var begået af 3 i forening, og at der var tale om usædvanlig brutal voldsudøvelse, der stod på over et længere tidsrum. Der blev også lagt vægt på, at de tiltalte blev dømt for frihedsberøvelse af den forurettedes veninde i lejligheden, ligesom veninden blev udsat for røveri og trusler begået af den ene af de tiltalte.

Som eksempel på en sag, hvor der efter en konkret vurdering er idømt en lavere straf end fængsel i 12 år, kan der henvises til Vestre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2015, side 819, hvor tiltalte blev idømt 11 års fængsel for at have dræbt sin kæreste. Tiltalte havde i forbindelse med uoverensstemmelser og håndgemæng med tumult, skub og slag stukket forurettede med en kniv en gang i brystkassen, hvorefter forurettede afgik ved døden kort tid efter. Der blev ved strafudmålingen lagt vægt på forløbet forud for knivstikket, tiltaltes sindstilstand og tiltaltes opkald til alarmcentralen kort efter knivstikket samt hendes forsøg på at yde førstehjælp.

2. Uagtsomt manddrab straffes efter straffelovens § 241 med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Efter straffelovens § 241, 2. pkt., anses det som en særligt skærpende omstændighed, når forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer mv. (narkotikakørsel mv.) eller særligt hensynsløs kørsel.

I trykt retspraksis handler de fleste sager om uagtsomt manddrab om tilfælde, hvor forholdet er begået i forbindelse med færdselsulykker mv. Jeg kan om strafniveauet i disse sager henvide til besvarelsen af spørgsmål nr. 15 (Alm. del – folketingsåret 2014-15, 2. samling) fra Folketingets Retsudvalg.

Som det fremgår af denne besvarelse, er straffen for uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel, kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer mv. (narkotikakørsel mv.) eller særligt hensynsløs kørsel som udgangspunkt fængsel i 16-18 måneder. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010, som skærpede straffen i disse sager.

Der kan foreligge skærpende omstændigheder, som gør, at der skal fastsættes en højere straf. Det kan f.eks. være, at den pågældende tidligere er straffet for spirituskørsel, særligt hensynsløs kørsel eller anden risikobetonet kørsel, som har medført frakendelse af førerretten, og som har været udtryk for betydelig uansvarlighed som fører af et motorkøretøj.

I tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, hvor der har foreligget en kombination af flere grove overtrædelser af færdselsloven, skal der efter forarbejderne fastsættes en straf, som er væsentligt strengere end det angivne normalniveau. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor der er tale om betydelig uansvarlig kørsel over en længere strækning med både betydelige hastighedsoverskridelser og

kørsel over for rødt lys eller kørsel venstre om helleanlæg i områder med mange trafikanter.

Det samme gælder sager om uagtsomt manddrab, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel eller narkotikakørsel mv., og hvor kørslen samtidig kan karakteriseres som særlig hensynsløs.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at de groveste tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, der i praksis før strafskærpelsen i 2010 medførte straffe på 2½ til 3 års fængsel, fremover skal føre til straffe på op til 5 års fængsel.

Straffen for uagtsomt manddrab i forbindelse med kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvor der ikke er tale om særligt hensynsløs kørsel, er i praksis som udgangspunkt bødestraf i form af dagbøder. I praksis synes straffen i almindelighed at blive udmålt til 20 dagbøder.

Hvor føreren har begået grovere kørselsfejl, og hvor der f.eks. foreligger et mere subjektivt dadelværdigt forhold, uden at der dog kan siges at være tale om en bevidst tilsidesættelse af hensynet til andres sikkerhed (særligt hensynsløs kørsel), kan straffen stige til fængsel.

Som eksempel på en sag om uagtsomt manddrab, som ikke er begået i forbindelse med et færdselsuheld, kan nævnes Vestre Landsrets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2015, s. 3453, hvor tiltalte, som var pilot, blev idømt 3 måneders betinget fængsel for uagtsomt manddrab i forbindelse med et flystyrt under et polterabend-arrangement. Den tiltalte fandtes at have tilsidesat væsentlige hensyn til flyvesikkerheden, og der blev ved strafudmålingen lagt vægt på, at der var tale om en grov overskridelse af de tilladte flyvehøjder under udførelsen af flere kunstflyvningsmanøvrer i strid med et godkendt uddannelsesprogram.

3. Bestemmelserne om brandstiftelse findes i straffelovens §§ 180-182.

Straffelovens § 180 omfatter den, der sætter ild til egen eller fremmed ejendom under sådanne omstændigheder, at han indser, at andres liv derved udsættes for overhængende fare, eller det sker med forsæt til at volde omfattende ødelæggelse af fremmed ejendom mv. Straffen er fængsel indtil på livstid.

Den, der ellers forvolder ildebrand på fremmed ejendom, straffes efter straffelovens § 181, stk. 1, med fængsel indtil 6 år. På samme måde straffes den, der f.eks. med forsæt til at

besvige brandforsikringen forvolder ildebrand på egen ejendom eller på andens ejendom med ejerens samtykke, jf. § 181, stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis der foreligger særligt skærpende omstændigheder, jf. § 181, stk. 3.

Straffelovens § 182 handler om uagtsom brandstiftelse, som straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Straffen i sager om overtrædelse af straffelovens § 180 og § 181 beror ligesom i andre straffesager på en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder, jf. de almindelige regler i straffelovens kapitel 10 om straffens fastsættelse, herunder om skærpende og formildende omstændigheder. Der vil i disse sager blandt andet blive lagt vægt på faren eller skaden som følge af brandstiftelsen, og der vil være tale om sager af varierende karakter, grovhed og omfang, hvilket selvsagt også afspejler sig i strafudmålingen. Det er på denne baggrund på det foreliggende grundlag vanskeligt at udtale sig nærmere om et normalniveau for strafudmålingen i sager om brandstiftelse.

En gennemgang af nyere trykt retspraksis om overtrædelse af straffelovens §§ 180-181 viser, at der i sager om overtrædelse af straffelovens § 180 som udgangspunkt udmåles længerevarende fængselsstraffe (udmålt i år).

Der kan eksempelvis henvises til Østre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2012, side 499, hvor tiltalte blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 180 ved at have sat ild til en 5-etagers beboelsejendom under sådanne omstændigheder, at han indså, at andres liv blev udsat for overhængende fare. Der skete skade for ca. 843.000 kr., ligesom ca. 30 af ejendommens beboere måtte evakueres. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og lagde særligt vægt på, at ildspåsættelsen fandt sted i en beboelsejendom på 5 etager med kun én trappe, hvilket tiltalte var bekendt med, samt at flere beboere kun kunne komme ud med brandvæsenets hjælp.

Som et andet eksempel kan nævnes Vestre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2010, side 90, hvor T1, der var ejer af et pizzeria, for at få udbetalt forsikringssummen havde fået T2 til mod betaling at sætte ild til pizzeriaet, der lå i en bygning med beboelseslejemål ovenpå. Ved branden, der udviklede sig eksplosionsmæssigt, omkom en ung pige og en anden beboer kom til skade. T1 og T2 blev dømt for brandstiftelse efter straffelovens § 180, forsøg på forsikringsbedrageri samt for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 180, idet de tidligere havde forsøgt at sætte ild til pizzeriaet. T1 blev straffet med fængsel i 8 år, og T2 blev straffet med fængsel i 6 år. T4, der var far til T1, og som blev

dømt for medvirken til brandstiftelsen, blev også straffet med fængsel i 6 år. T3 blev dømt for medvirken til brandstiftelsen, idet han havde været chauffør for T2, og blev straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder.

Sager om brandstiftelse efter straffelovens § 181 angår en række forskellige situationer, herunder i relation til brandstiftelsens karakter og omfang samt antallet af forhold. Det afspejler sig naturligvis i strafniveauet, hvor der i nyere trykt retspraksis er udmålt straffe fra 4-6 måneders fængsel og indtil flere års fængsel.

Som eksempler fra trykt retspraksis kan nævnes:

Østre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2015, side 383, hvor tiltalte for overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1, blev idømt 6 måneders fængsel for at have sat ild til hoveddøren i en beboelsejendom. Der blev ved strafudmålingen på den ene side lagt vægt på, at der var tale om ildspåsættelse i en beboelsejendom, og på den anden side lagt vægt på de begrænsede skader, og at der ikke umiddelbart havde været fare for, at branden ville brede sig.

Østre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2015, side 332, hvor tiltalte blev idømt 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 2, ved at have sat ild til sit hus med forsæt til at besvige forsikringsselskabet, hvorved der skete skade på bygning og indbo for ikke under 360.000 kr.

Vestre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2014, side 243, hvor tiltalte blev idømt 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1, ved at have sat ild på et diskotek, hvorved der skete skade for over 3.850.000 kr.

Østre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2013, side 213, hvor tiltalte efter et skænderi med sin kæreste havde sat ild til kærestens ejendom ved at kaste 1-2 tændte briketter ned i en brændekurv og kaste 1 tændt briket ned på et tæppe, hvorved der skete skade på ejendommen for ca. 175.000 kr. Tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1, og straffet med 9 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste. Der blev ved strafudmålingen lagt vægt på tiltaltes gode personlige forhold og omstændighederne ved brandstiftelsen, herunder at forholdet havde spontan karakter og blev begået, mens tiltalte befandt sig i en stærkt oprevet sindstilstand, samt at tiltalte selv slog alarm.

Østre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2011, side 487, hvor tiltalte i forbindelse med et indbrud i en lægeklinik satte ild forskellige steder i klinikken og i et baghus, hvorved der skete skader for ca. 10 mio. kr. Forholdet blev henset til skadernes omfang og risikoen for værdier henført under straffelovens § 181, stk. 3, jf. stk. 1, og tiltalte blev for brandstiftelse og tyveri idømt 2 år og 6 måneders fængsel.”